

Διερεύνηση αναγκών απασχόλησης και κατάρτισης κατά το 2023

Η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Κύπρου (ΑνΑΔ) προβαίνει, πάνω σε συστηματική βάση, σε μακροχρόνιες και βραχυχρόνιες προβλέψεις για τις ανάγκες απασχόλησης στην Κύπρο. Στο πλαίσιο αυτό, προχώρησε στην εκπόνηση της μελέτης «Διερεύνηση αναγκών απασχόλησης και κατάρτισης κατά το 2023», στην οποία παρέχονται εκτιμήσεις για τις ανάγκες απασχόλησης και κατάρτισης για το 2023.

Η διερεύνηση των αναγκών απασχόλησης και κατάρτισης, πάνω σε ετήσια βάση, είναι ιδιαίτερα σημαντική, αφού ενισχύει και συμπληρώνει την περιοδική παροχή προβλέψεων για τις ανάγκες απασχόλησης στην κυπριακή οικονομία για δεκαετή περίοδο. Μέσα από την ετήσια διερεύνηση, εντοπίζονται οι ειδικότητες και δεξιότητες που παρουσιάζουν ανάγκες στην κυπριακή οικονομία, ώστε να προγραμματίζονται και να υλοποιούνται οι ανάλογες δραστηριότητες της ΑνΑΔ με στόχο την κάλυψη των αναγκών και απάμβλυνση των προβλημάτων της αγοράς εργασίας, που έχουν ενταθεί ως αποτέλεσμα των συνθηκών που δημιούργησε η πανδημία του κορωνοϊού και των γεωπολιτικών και οικονομικών εξελίξεων από τον συνεχιζόμενο πόλεμο μεταξύ Ρωσίας και Ουκρανίας.

A. Μεθοδολογία

Η ετήσια διερεύνηση των αναγκών απασχόλησης και κατάρτισης γίνεται μέσα από τη συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους και άλλους αρμόδιους φορείς και την εξασφάλιση των δικών τους εκτιμήσεων μέσα από τη συμπλήρωση ειδικού ερωτηματολογίου για τις ανάγκες της κυπριακής οικονομίας, σε ειδικότητες και δεξιότητες, για το 2023. Πρόσθετα, μέσα από τη συμπλήρωση ερωτηματολογίου από επιχειρήσεις που συνεργάζονται με την ΑνΑΔ, συγκεντρώθηκαν πληροφορίες για τις ανάγκες σε ειδικότητες και δεξιότητες που εκτιμούν ότι θα έχουν το 2023.

Συμπληρωματικά, έχουν εξαχθεί στοιχεία από το ευρωπαϊκό εργαλείο «Skills Online Vacancy Analysis Tool for Europe» (στο εξής «Skills-OVATE»)¹ του Ευρωπαϊκού Κέντρου για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (Cedefop), το οποίο παρέχει πληροφορίες για τις ανάγκες σε ειδικότητες και δεξιότητες που εντοπίζονται στις θέσεις εργασίας που είναι δημοσιευμένες σε ιστοσελίδες στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ).

Στο πλαίσιο της εκπόνησης της μελέτης για το 2023, πραγματοποιήθηκε, επίσης, για πρώτη φορά, συνάντηση υπό μορφή ομάδας εστίασης (focus group) για τις ανάγκες της αγοράς εργασίας σε ειδικότητες και σε δεξιότητες. Κατά τη συνάντηση, συζητήθηκε η υφιστάμενη κατάσταση στην αγορά εργασίας και οι ανάγκες που υπάρχουν σε ειδικότητες και δεξιότητες

¹ Το εργαλείο Skills-OVATE παρέχει σε πραγματικό χρόνο σημαντικές πληροφορίες για την αγορά εργασίας στην ΕΕ και συγκεκριμένα για τις θέσεις εργασίας που είναι δημοσιευμένες σε ιστοσελίδες. <https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/skills-online-vacancies>

καθώς και οι μηχανισμοί και δράσεις που υλοποιούνται ή/και προγραμματίζονται για τον εντοπισμό και την ικανοποίηση των αναγκών.

Οι εκτιμήσεις των φορέων και των επιχειρήσεων καθώς και τα στοιχεία που έχουν ληφθεί από το Skills-OVATE για τις ανάγκες σε ειδικότητες και δεξιότητες, έτυχαν επεξεργασίας λαμβάνοντας υπόψη τις μακροχρόνιες προβλέψεις για τις ανάγκες απασχόλησης, όπως περιέχονται στην πρόσφατη μελέτη της ΑνΑΔ «Προβλέψεις ζήτησης και προσφοράς εργατικού δυναμικού στην κυπριακή οικονομία 2022-2032»², σε συνδυασμό με τα συμπεράσματα που προέκυψαν από τη συζήτηση της ομάδας εστίασης. Συνεκτιμήθηκε, επίσης, η κατάσταση της απασχόλησης, της εγγεγραμμένης ανεργίας, των νέων και των κενών θέσεων εργασίας για το 2022 υπό το πρίσμα της κατάστασης της αγοράς εργασίας και της οικονομίας. Πρόσθετα, λήφθηκε υπόψη η έντονη εποχικότητα σε περιπτώσεις επαγγελματιών, όπως στον τουριστικό τομέα.

B. Εισηγήσεις για εφαρμογή προγραμμάτων κατάρτισης

Με βάση τα αποτελέσματα της μελέτης, εκτιμάται ότι υπάρχουν ποσοτικές και ποιοτικές ανάγκες σε ειδικότητες και δεξιότητες στην αγορά εργασίας, οι οποίες δυνατό να αντιμετωπιστούν με την προώθηση και εφαρμογή κατάλληλων προγραμμάτων κατάρτισης, για τις ακόλουθες οκτώ ειδικότητες και επτά δεξιότητες:

Ειδικότητες

- Υπάλληλοι υποδοχής ξενοδοχείων – Εισήγηση για εφαρμογή 2 προγραμμάτων κατάρτισης
- Τραπεζοκόμοι – Εισήγηση για εφαρμογή 6 προγραμμάτων κατάρτισης
- Μπάρμαν – Εισήγηση για εφαρμογή 2 προγραμμάτων κατάρτισης
- Καμαριέρες ξενοδοχείων – Εισήγηση για εφαρμογή 4 προγραμμάτων κατάρτισης
- Φροντιστές σε γηροκομεία, κοινωνικά ιδρύματα και οικίες – Εισήγηση για εφαρμογή 2 προγραμμάτων κατάρτισης
- Αρτοποιοί – Εισήγηση για εφαρμογή 4 προγραμμάτων κατάρτισης
- Κρεοπώλες και τεμαχιστές κρέατος – Εισήγηση για εφαρμογή 3 προγραμμάτων κατάρτισης
- Συγκολλητές – Εισήγηση για εφαρμογή 2 προγραμμάτων κατάρτισης

Δεξιότητες

- Εξειδίκευση μαγειρών στην ιαπωνική και την κινέζικη κουζίνα – Εισήγηση για εφαρμογή 4 προγραμμάτων κατάρτισης
- Εγκατάσταση και συντήρηση φωτοβολταϊκών συστημάτων – Εισήγηση για εφαρμογή 2 προγραμμάτων κατάρτισης
- Επισκευή και συντήρηση υβριδικών – ηλεκτρικών οχημάτων – Εισήγηση για εφαρμογή 2 προγραμμάτων κατάρτισης
- Εγκατάσταση και συντήρηση κλιματιστικών και ψυκτικών συστημάτων – Εισήγηση για εφαρμογή 2 προγραμμάτων κατάρτισης

² <https://bit.ly/3Gk2ZhC>

- Διαχείριση αποβλήτων και απορριμμάτων – Εισήγηση για εφαρμογή 2 προγραμμάτων κατάρτισης
- Βασικές ψηφιακές δεξιότητες – Εισήγηση για εφαρμογή 40 προγραμμάτων κατάρτισης
- Εξειδικευμένες ψηφιακές δεξιότητες – Εισήγηση για εφαρμογή 20 προγραμμάτων κατάρτισης

Γ. Δράσεις για υλοποίηση των προγραμμάτων κατάρτισης

Η πράσινη και ψηφιακή μετάβαση της οικονομίας που υποστηρίζεται μέσα και από τα έργα που περιλαμβάνονται στο «Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Κύπρου 2021-2026» (ΣΑΑ)³ και το Πρόγραμμα Πολιτικής Συνοχής «ΘΑΛΕΙΑ» 2021-2027⁴, η αυξανόμενη χρήση των νέων τεχνολογιών, η αυτοματοποίηση, οι νέες μορφές εργασίας και οι σημαντικές ελλείψεις εργατικού δυναμικού που παρατηρούνται στην αγορά εργασίας, δημιουργούν προοπτικές για την πλήρωση νέων θέσεων εργασίας μέσα από την εφαρμογή προγραμμάτων αρχικής κατάρτισης. Επίσης, επιτείνουν την ανάγκη για απόκτηση νέων ή/και αναβάθμιση υφιστάμενων γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού της Κύπρου μέσα από την εφαρμογή προγραμμάτων συνεχιζόμενης κατάρτισης. Προς αυτή την κατεύθυνση, η ΑνΑΔ εφαρμόζει ποικιλόμορφες δράσεις κατάρτισης, οι οποίες απευθύνονται τόσο σε εργοδοτούμενους όσο και σε ανέργους.

Τα προγράμματα κατάρτισης που απευθύνονται σε ανέργους, υλοποιούνται κυρίως μέσα από το Σχέδιο της ΑνΑΔ «Προγράμματα Κατάρτισης Ανέργων»⁵. Στόχος του Σχεδίου είναι η παροχή ευκαιριών κατάρτισης στους ανέργους για απόκτηση, εμπλουτισμό ή/και αναβάθμιση των γνώσεων και δεξιοτήτων τους, σύμφωνα με τις ανάγκες που παρατηρούνται στην αγορά εργασίας, για διεύρυνση των προοπτικών για επανένταξη και την καλύτερη δυνατή ενσωμάτωσή τους στην απασχόληση καθώς και για ικανοποίηση των προσδοκιών τους για μια νέα επαγγελματική σταδιοδρομία.

Συμπληρωματική δράση για την κατάρτιση των ανέργων στις προτεινόμενες ειδικότητες και δεξιότητες, αποτελεί και η συμμετοχή τους σε σχετικά προγράμματα κατάρτισης στο πλαίσιο του Σχεδίου της ΑνΑΔ «Πολυεπιχειρησιακά Προγράμματα Κατάρτισης-Συνήθη»⁶. Το Σχέδιο στοχεύει στην ικανοποίηση των αναγκών της οικονομίας για άρτια καταρτισμένο προσωπικό, μέσω της ενεργοποίησης και της ορθής αξιοποίησης των Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης (στο εξής «ΚΕΚ»). Σημειώνεται ότι, επιτρέπεται η έκδοση από τη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης δύο παραπεμπτικών ανά ημερολογιακό έτος για κάθε άνεργο για συμμετοχή του στα εν λόγω προγράμματα κατάρτισης.

Οι ανάγκες σε ειδικότητες και δεξιότητες που έχουν εντοπιστεί στο πλαίσιο της μελέτης, μπορούν, επίσης, να ικανοποιηθούν και μέσω της συμμετοχής εργοδοτούμενων επιχειρήσεων/οργανισμών σε άλλα Σχέδια της ΑνΑΔ. Η ΑνΑΔ εφαρμόζει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων για την επαγγελματική κατάρτιση και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, παρέχοντας τη δυνατότητα απόκτησης νέων ή/και την αναβάθμιση υφιστάμενων γνώσεων και δεξιοτήτων

³ <https://bit.ly/3TPIY93>

⁴ <https://bit.ly/3yA1mZp>

⁵ <https://bit.ly/3N2qSy5>

⁶ <https://bit.ly/45J5aGW>

μέσω της συμμετοχής του τόσο σε μονοεπιχειρησιακά όσο και σε πολυεπιχειρησιακά προγράμματα κατάρτισης.

Πέραν της αξιοποίησης των υφιστάμενων Σχεδίων της ΑνΑΔ, για την ικανοποίηση των αναγκών που εντοπίστηκαν σε ειδικότητες και δεξιότητες, οι άνεργοι και οι απασχολούμενοι μπορούν να συμμετάσχουν και στα νέα έργα, τα οποία έχουν περιληφθεί στο ΣΑΑ και στο Πρόγραμμα Πολιτικής Συνοχής «ΘΑΛΕΙΑ» 2021-2027.

Τα τέσσερα νέα έργα που έχουν περιληφθεί στο ΣΑΑ, είναι τα εξής:

- Προγράμματα κατάρτισης για απόκτηση ψηφιακών δεξιοτήτων (για απασχολούμενους και ανέργους)
- Προγράμματα κατάρτισης για απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που σχετίζονται με την πράσινη οικονομία (για απασχολούμενους και ανέργους)
- Προγράμματα κατάρτισης για απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που σχετίζονται με τη γαλάζια οικονομία (για απασχολούμενους και ανέργους)
- Προγράμματα κατάρτισης για απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων επιχειρηματικότητας (για ανέργους)

Τα νέα έργα της ΑνΑΔ που έχουν περιληφθεί στο Πρόγραμμα «ΘΑΛΕΙΑ» 2021-2027, αφορά στα Προγράμματα κατάρτισης για νέους ηλικίας 15-29 ετών που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης (NEETs) για απόκτηση βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων και την πιλοτική εφαρμογή του έργου των Ατομικών Λογαριασμών Μάθησης (ΑΛΜ).

Με την ολοκλήρωση των προγραμμάτων κατάρτισης, τα άτομα, μπορούν, όπου εφαρμόζει, να αξιολογηθούν και να πιστοποιηθούν για τις γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που απέκτησαν μέσω του Συστήματος Επαγγελματικών Προσόντων (ΣΕΠ)⁷. Η πιστοποίηση των επαγγελματικών προσόντων των ατόμων διευκολύνει την εξασφάλιση εργασίας από τους ανέργους και αδρανείς και την ανέλιξη των εργοδοτούμενων και συνεισφέρει στην αύξηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων που εργοδοτούν τα άτομα αυτά.

Σημειώνεται ότι, τα αποτελέσματα της μελέτης θα αξιοποιηθούν, επίσης, κατά τη διαμόρφωση των Θεματολογίων για τα προγράμματα κατάρτισης που δυνατό να εγκριθούν και επιχορηγηθούν από την ΑνΑΔ⁸. Τα Θεματολόγια αποτελούν απαραίτητα καθοδηγητικά έγγραφα για τα ΚΕΚ και τις επιχειρήσεις για τον σχεδιασμό και την οργάνωση κατάλληλων προγραμμάτων κατάρτισης και ετοιμάζονται στο γενικότερο πλαίσιο των στρατηγικών επιδιώξεων και στόχων της ΑνΑΔ, αφού προηγηθεί σχετική διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς, μεταξύ των οποίων επιχειρηματικοί και επαγγελματικοί φορείς.

⁷ <https://bit.ly/3IP55r8>

⁸ <https://bit.ly/3qnE5sA>